

POSTANOWIENIE

21 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak (sprawozdawca)

SSN Agnieszka Piotrowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 21 listopada 2023 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.

od postanowienia Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z 19 maja 2021 r., V ACz 59/21,

w sprawie z powództwa Banku spółki akcyjnej w W.

przeciwko J. C. i A. C.

o zapłatę,

oddala skargę kasacyjną.

(E.C.)

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym 15 listopada 2019 r. (k. 3, 70) Bank S.A. w W. domagała się zasądzenia od pozwanych J. C. i A. C. solidarnie kwoty 304 260,54 CHF z umownymi odsetkami - naliczanymi według zmiennej stopy procentowej w wysokości każdorazowo czterokrotności aktualnej stopy kredytu lombardowego NBP - nie wyższymi, niż aktualna wysokość odsetek maksymalnych za opóźnienie, a to w związku z wypowiedzeniem umowy kredytu i postanowieniem całej niespłaconej należności w stan natychmiastowej wymagalności na skutek zaprzestania przez pozwanych płacenia rat kredytowych.

W umowie kredytowej jako adres obydwu pozwanych wskazano ul. [...], G. (k. 24). Z kolei przedsądowe wezwania do zapłaty oraz oświadczenia o wypowiedzeniu zostały wysłane w odniesieniu do pozwanego na adresy: ul. [...], T. oraz ul. [...], T. (k. 41,45-48), zaś w przypadku pozwanej na adres: [...], G. (k. 42-44,49-50).

W pozwie wskazano adres pozwanego: ul. [...], T., zaś pozwanej: [...], G.. Przesyłki zawierająca odpisy pozwu, pomimo podwójnego awizo, nie zostały odebrane przez pozwanych i powróciły z relacją poczty „zwrot nie podjęto w terminie” (k. 77-79). W związku z czym zarządzeniem z 21 lutego 2020 r., doręczonym 25 marca 2020 r. (k. 81-82, 88), Przewodniczący składu Sądu Okręgowego w Gliwicach zawiadomił pełnomocnika powodowego Banku o powyższym i przesyłając mu odpisy pozwu, zobowiązał go do doręczenia ich za pośrednictwem komornika oraz złożenia do akt potwierdzenia doręczenia lub dowodu, że pozwani przebywają pod adresami wskazanymi w pozwie, a to w terminie dwóch miesięcy pod rygorem zawieszenia postępowania.

Wobec bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu Sąd Okręgowy w Gliwicach postanowieniem z 27 sierpnia 2020 r. zawiesił postępowanie na podstawie art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c., a odpis tego orzeczenia został doręczony pełnomocnikowi powoda 24 września 2020 r. (po drugim awizo k. 97).

Pismem nadanym w urzędzie pocztowym 24 grudnia 2020 r. pełnomocnik powoda wniósł o podjęcie zawieszonego postępowania (k. 98), dołączając postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Toruniu i protokół z czynności doręczenia (k. 101-102), a także postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gliwicach oraz protokół z czynności doręczenia (k. 103 i n.)

Postanowieniem z 15 stycznia 2021 r. Sąd Okręgowy umorzył postępowanie na podstawie art. 182 § 1 pkt 1 k.p.c., wskazując że w ciągu trzech miesięcy od daty postanowienia o zawieszeniu postępowania, nie został zgłoszony wniosek o jego podjęcie.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił zażalenie powodowego Banku. W uzasadnieniu wyjaśnił, że wbrew stanowisku

powoda termin do umorzenia postępowania na podstawie art. 182 § 1 k.p.c. zaczyna biec od daty wydania postanowienia o zawieszeniu postępowania. Sąd Okręgowy miał podstawy do zawieszenia postępowania, a to wobec ziszczenia się przesłanek z art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c. w zw. z art. 139¹ § 1 i 2 k.p.c. Sąd odwoławczy nie zgodził się z zarzutem powoda, że zostało wykazane, iż wskazany w pozwie adres pozwanej J. C. był jej rzeczywistym adresem zamieszkania. Jakkolwiek Komornik Sądowy, co wynika z protokołu z 4 sierpnia 2020 r. (k. 102), pozostawił w oddawczej skrzynce pocztowej zawiadomienie o podjętej próbie doręczenia odpisu pozwu wraz z informacją o możliwości jego odbioru w kancelarii komornika i pouczeniem, że należy go odebrać w terminie 14 dni od dnia umieszczenia zawiadomienia w tej skrzynce (art. 3a ust. 2 i 3 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych, jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1691; dalej: „u.k.s.”), ale brak podstaw do przyjęcia domniemania odbioru odpowiedzi na pozew przez pozwaną w trybie art. 139¹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 3a ust. 4 u.k.s., tj. w ostatnim dniu 14 dniowego terminu, ponieważ z udokumentowanych powołanym protokołem czynności Komornika Sądowego nie wynika, że Komornik uprzednio ustalił, że pozwana pod wskazanym adresem rzeczywiście zamieszkuje. Wprawdzie w uzasadnieniu postanowienia z 1 października 2020 r. Komornik wskazał, że Naczelnik [...] Urzędu Skarbowego w Gliwicach (dalej: „US”) oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych (dalej: „ZUS”) dysponują takim samym adresem pozwanej, ale w ocenie Sądu Apelacyjnego nie było to wystarczające do potwierdzenia, że rzeczywiście tak jest, skoro z protokołu z 4 sierpnia 2020 r. nie wynika, iż Komornik dokonał ustaleń, że pozwana rzeczywiście tam przebywa np. wśród sąsiadów. W związku z czym nie było możliwe przyjęcie, że powódka dostarczyła potwierdzenie doręczenia pozwanej przez Komornika odpisu pozwu albo dowód potwierdzający, że pozwana pod wskazanym w pozwie adresem przebywa.

W skardze kasacyjnej powodowy Bank wniósł o uchylenie postanowienia Sądu drugiej instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie postanowienia Sądów obu instancji i podjęcie zawieszonego postępowania. Zarzucił naruszenie: 1) przepisów prawa procesowego, tj.: a) art. 182 § 1 pkt 1 k.p.c. polegające na uznaniu umorzenia

postępowania przez Sąd pierwszej instancji za prawidłowe wobec przyjęcia, iż powód do złożenia wniosku o podjęcie zawieszonego postępowania ma termin 3 miesiące od daty wydania postanowienia o zawieszeniu postępowania na posiedzeniu niejawnym, podczas gdy prawidłowa wykładnia tego przepisu powinna skutkować przyjęciem, iż termin 3 - miesięczny na złożenie wniosku o podjęcie zawieszonego postępowania w przypadku zawieszenia postępowania na posiedzeniu niejawnym, powinien rozpoczynać bieg od daty doręczenia stronie postanowienia o zawieszeniu postępowania; b) art. 180 § 1 k.p.c. przez jego niezastosowanie i niepodjęcie postępowania z urzędu, gdy podstawy zawieszenia postępowania przyjęte przez Sąd pierwszej instancji odpadły, a to wobec faktu, iż ustalony przez Komornika adres zamieszkania pozwanej był tożsamy z adresem wskazanym przez powoda w pozwie; c) art. 182 § 1 zd. 1 k.p.c. przez uznanie, iż przy umorzeniu postępowania, sąd jest związany prawomocnym postanowieniem o zawieszeniu postępowania, wobec czego nie jest zobowiązany ani uprawniony do badania, czy przyczyna wskazana w postanowieniu o zawieszeniu postępowania rzeczywiście zaistniała oraz czy istnieje w dacie wydania postanowienia o umorzeniu postępowania; d) art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 397 § 2 k.p.c. poprzez nierozpoznanie przez Sąd Apelacyjny zarzutu naruszenia art. 180 § 1 zd. 1 k.p.c., podniesionego w zażaleniu z 24 marca 2021 r. na postanowienie Sądu Okręgowego; e) art. 139¹ § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 3a ust. 2 i 3 zd. 1 i 3 u.k.s., przez przyjęcie, że zawarte w protokole sporządzonym przez organ egzekucyjny z 4 sierpnia 2020 r. informacje co do adresu zamieszkania i faktycznego zamieszkiwania pozwanej pod tym adresem nie tworzą stanu domniemania odbioru pisma doręzonego w trybie przewidzianym art. 139¹ § 2 k.p.c.; f) art. 233 k.p.c. w zw. z art. 3a ust. 2 u.k.s. przez dowolną a nie swobodną ocenę dowodów, dokonaną sprzecznie z zasadami współżycia społecznego i doświadczeniem życiowym na skutek przyjęcia, iż nie jest wystarczające ustalenie przez organ egzekucyjny faktu zamieszkiwania pozwanej pod wskazanym przez powoda w pozwie adresem na podstawie informacji uzyskanych z US i ZUS; 2) prawa materialnego, tj. art. 3a ust. 2 i ust. 3 zd. 1 i 3 u.k.s. przez uznanie, że nie nastąpiło prawidłowe ustalenie przez organ egzekucyjny adresu zamieszkania

pozwanej, a w konsekwencji, że nie ma zastosowania domniemanie zastępczego doręczenia przewidziane w art. 139¹ § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). W związku z czym, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że skarga kasacyjna nie może być oparta na zarzucie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., określającego kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego z 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 76, z 24 listopada 2005 r., IV CSK 241/05 niepubl., z 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, niepubl., z 8 października 2009 r., II CSK 222/09, niepubl.). Wobec tego zarzut kasacyjny oparty na naruszeniu art. 233 § 1 k.p.c. nie podlega kontroli kasacyjnej.

2. Z uwagi na datę wniesienia pozwu w sprawie wchodzi w rachubę przepisy kodeksu postępowania cywilnego w wersji znowelizowanej ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy Kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469 ze zm.; dalej: „ustawa z 4 lipca 2019 r.”), która - w zakresie przepisów miarodajnych w tej sprawie - weszła w życie 7 listopada 2019 r., co ma znaczenie dla zastosowania przede wszystkim art. 139¹ § 1 i 2 k.p.c. (rzecz jasna - ze względu na powstałe skutki prawne - w wersji sprzed nowelizacji ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy-Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 614 - por. art. 1 pkt 19 w zw. z art. 19 ust. 1, art. 20 i art. 31 tej noweli) oraz art. 182 § 1 pkt 1 k.p.c. (chodzi w tym wypadku o skrócenie okresu zawieszenia postępowania - w stosunku do poprzedniego stanu prawnego - jako podstawy do jego umorzenia).

Stosownie do art. 139¹ § 1 i 2 k.p.c., jeżeli pozwany, pomimo powtórzenia zawiadomienia, zgodnie z art. 139 § 1 zdanie drugie k.p.c. (tzw. podwójne awizo), nie odebrał pozwu lub innego pisma procesowego wywołującego potrzebę podjęcia obrony jego praw, a w sprawie nie doręczono mu wcześniej żadnego pisma w sposób przewidziany w artykułach poprzedzających i nie zastosowano art. 139 § 2-3¹ k.p.c. lub inny przepis szczególny przewiduje skutek doręczenia, przewodniczący zawiadamia o tym powoda, przesyłając mu przy tym odpis pisma

dla pozwanego i zobowiązuje do doręczenia tego pisma pozwanemu za pośrednictwem komornika. Powód w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia mu powyższego zobowiązania, składa do akt potwierdzenie doręczenia pisma pozwanemu za pośrednictwem komornika albo zwraca pismo i wskazuje aktualny adres pozwanego lub dowód, że pozwany przebywa pod adresem wskazanym w pozwie, a po bezskutecznym upływie terminu stosuje się przepis art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c.

W stanie faktycznym sprawy zaistniały podstawy do zastosowania art. 139¹ k.p.c., zaś pełnomocnik powoda do czasu upływu ustawowego dwumiesięcznego terminu (po uwzględnieniu także art. 15 zzs ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID - 19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, który w okresie od 18 kwietnia 2020 r. [art. 73 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS - CoV-2, Dz. U. poz. 695] do 16 maja 2020 r. [art. 46 pkt 20 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, Dz. U. poz. 875] zawieszał bieg terminów procesowych i sądowych w postępowaniach sądowych) nie uczynił zadość zobowiązaniu nałożonemu przez Przewodniczącego na podstawie art. 139¹ k.p.c. ani też nie udzielił jakiegokolwiek odpowiedzi.

3. Skarżący błędnie powołuje w podstawach skargi kasacyjnej art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 397 § 2 k.p.c., które obowiązywały do 6 listopada 2019 r. W odniesieniu do uzasadnienia orzeczeń sądu pierwszej instancji obowiązuje art. 327¹ k.p.c., zaś sądu drugiej instancji art. 387 § 2¹ pkt 1) i 2) k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c.

Na gruncie poprzedniego stanu prawnego ukształtował się pogląd, że naruszenie przez sąd drugiej instancji art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. może wyjątkowo stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną wtedy, gdy skutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu, zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej. Zatem nie każde uchybienie w zakresie

konstrukcji uzasadnienia sądu drugiej instancji może stanowić podstawę dla skutecznego podniesienia zarzutu kasacyjnego, lecz tylko takie, które uniemożliwia Sądowi Najwyższemu przeprowadzenie kontroli prawidłowości orzeczenia (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 7 października 2005 r., IV CK 122/05 niepubl., z 28 listopada 2007 r., V CSK 288/07, niepubl., z 21 lutego 2008 r., III CSK 264/07, OSNC - ZD 2008 Nr D, poz. 118, postanowienie z 23 lipca 2015 r., I CSK 654/14, niepubl.).

Powyższy zarzut kasacyjny, rzecz jasna po uwzględnieniu zmian ustawodawczych co do usytuowania miarodajnych przepisów odnośnie do zasad sporządzania uzasadnień orzeczeń, nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż Sąd odwoławczy wyjaśnił, że nie było podstaw do podjęcia zawieszonego postępowania, a to z uwagi na okoliczność, iż wyniki czynności Komornika Sądowego podjętych w celu doręczenia odpisu pozwu pozwanej J.C., a odzwierciedlonych w protokole z 4 sierpnia 2020 r. oraz w uzasadnieniu postanowienia Komornika z 1 października 2020 r., nie dawały wystarczających podstaw do uznania doręczenia w trybie art. 139¹ § 2 zd. pierwsze k.p.c. w zw. z art. 3a ust. 3 zd. 1 i 3 u.k.s.

4. Problematyka dopuszczalności badania przez sąd umarżający postępowanie na podstawie art. 182 § 1 k.p.c. prawidłowości postanowienia o zawieszeniu postępowania jako przesłanki uzasadniającej jego umorzenie, rodzi szereg wątpliwości interpretacyjnych, czego odzwierciedleniem są zauważone także przez powoda w skardze kasacyjnej rozbieżności w judykaturze. Ustawodawca nowelizując kodeks postępowania cywilnego ustawą z 4 lipca 2019 r. i zapewne mając świadomość występujących rozbieżności orzeczniczych, nie przesądził normatywnie, czy przed umorzeniem zawieszonego postępowania w sprawie sąd bada bądź nie bada, czy przyczyna wskazana w prawomocnym postanowieniu o zawieszeniu postępowania rzeczywiście istniała (zob. np. art. 998 § 2 zd. 2 k.p.c.).

W ramach nurtu orzecznictwa, opowiadającego się za niedopuszczalnością badania przy umorzeniu postępowania, czy przyjęta przyczyna zawieszenia rzeczywiście istniała, wysuwa się argument o wiążącym, zgodnie z art. 365 § 1

k.p.c., charakterze prawomocnego postanowienia o zawieszeniu postępowania (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 17 grudnia 1998 r., II CKN 713/98, OSP 1999, nr 10, poz. 176, z 7 lutego 2003 r., III CK 276/02, z 18 czerwca 2004 r., II CK 383/03, z 9 lutego 2006 r., V CK 457/05, z 4 marca 2008 r., IV CSK 342/07), przy czym, jeżeli postanowienie o zawieszeniu postępowania apelacyjnego nie było zaskarżalne, z tego względu, że zostało wydane przez sąd drugiej instancji, to kontrola prawidłowości zawieszenia postępowania może nastąpić w trybie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i art. 397 § 2 k.p.c. (obecnie art. 397 § 3 k.p.c.) (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 lipca 2015 r., I CZ 62/15).

W opozycji funkcjonuje w judykaturze stanowisko, że akceptacja procesowych następstw nieprawidłowego zawieszenia postępowania, wywodzona z prawomocności formalnej i mocy wiążącej postanowienia o zawieszeniu, stanowiłaby nadmierny formalizm, skutkujący pozbawieniem strony prawa do rozpoznania sprawy. Pozostawienie sprawy w stanie spoczywania jest wyjątkiem od obowiązku sprawnego rozpoznawania spraw sądowych (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), a umorzenie postępowania jest wyjątkiem od obowiązku merytorycznego rozpoznania sprawy i nie może być rozciągane na wypadki nie wymienione w ustawie. W konsekwencji umorzenie postępowania może mieć miejsce, jeżeli wystąpiły ustawowe przyczyny uzasadniające zawieszenie postępowania (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 9 marca 2017 r., II UK 14/16; postanowienia Sądu Najwyższego z 18 grudnia 2018 r., IV CZ 70/18, z 24 kwietnia 2015 r., II CZ 14/15, z 4 czerwca 2014 r., II CSK 561/13, OSP 2014, nr 12, poz. 117, z 6 października 2010 r., II CSK 170/10, z 25 marca 2010 r., I CSK 252/09, z 4 września 2008 r., IV CSK 213/08, MoP. 2008, nr 19, s. 1012, z 12 grudnia 1997 r., II CKU 121/97; uchwały Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 1985 r., III CZP 8/85, niepubl. i z 25 lutego 1985 r., III CZP 86/84, OSNCP 1985, nr 11, poz. 168), a strona, na którą nałożono, na podstawie art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c., obowiązek dokonania czynności, mogła mu uczynić zadość (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 sierpnia 2015 r., III CSK 171/15, niepubl.). W postanowieniu z 8 listopada 2022 r. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że w przypadku, gdy postępowanie zostało zawieszone w związku z niewykonaniem przez powoda tzw. „innych zarządzeń” w rozumieniu art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c. i upłynął ustawowy termin,

określony w art. 182 § 1 pkt 1 k.p.c., na zgłoszenie wniosku o podjęcie postępowania, sąd przed wydaniem postanowienia o umorzeniu postępowania w sprawie jest obowiązany zbadać, czy rzeczywiście zaistniała wskazana w postanowieniu o zawieszeniu postępowania przyczyna, tj. czy niewykonanie przez powoda zarządzenia uniemożliwiło nadanie sprawie dalszego biegu.

Sąd drugiej instancji - rozpoznając zażalenie powoda - badał prawidłowość zawieszenia postępowania przez Sąd Okręgowy. Z uwagi na dodatkowe ustawowe obowiązki nałożone na powoda, w przypadku gdy odpis pozwu, pomimo dwukrotnego awizo, nie został odebrany przez pozwanego, więcej racji przemawia za stanowiskiem, które przyjął w tej materii Sąd odwoławczy.

Sąd Okręgowy miał podstawy faktyczne do zawieszenia postępowania, ponieważ w terminie przewidzianym w art. 139¹ § 2 k.p.c. powód nie przedstawił potwierdzenia doręczenia pozwanym odpisu pozwu za pośrednictwem komornika ani nie wskazał ich aktualnego adresu, względnie dowodu, że pozwani przebywają pod adresami wskazanymi w pozwie. Co również istotne, w terminie trzech miesięcy od wydania postanowienia o zawieszeniu postępowania powód nie przedstawił potwierdzenia doręczenia pozwanym przez komornika odpisu pozwu albo dowodu, że przebywają oni pod adresem wskazanym w pozwie. Dlatego też zaistniały podstawy do umorzenia postępowania. Należy zauważyć, iż zarówno z protokołu z 4 sierpnia 2020 r. (k. 103), jak i postanowienia Komornika Sądowego z 1 października 2020 r. (k. 102), nie sposób ustalić, czy w dniu 4 sierpnia 2020 r. Komornik Sądowy dysponował danymi z US i ZUS odnośnie do adresu zamieszkania pozwanej, tym bardziej, że stosowne informacje pochodzące od tych instytucji nie zostały dołączone do akt, a zatem nie mogą być przedmiotem oceny z perspektywy art. 139¹ § 2 k.p.c. Nie można zatem przyjąć, że Komornik Sądowy w dniu 4 sierpnia 2020 r. ustalił zgodnie z art. 3a ust. 3 zd. 1 u.k.s., iż pozwana pod wskazanym w pozwie adresem zamieszkuje, a w konsekwencji nie można również uznać, aby wówczas Komornik mógł skutecznie dokonać awizacji (k. 102/2). W konsekwencji nie zostały zrealizowane przesłanki do skonstruowania domniemania z art. 3a ust. 3 zd. 3 u.k.s. Zgodnie z art. 3a ust. 2 u.k.s., jeżeli adresata nie zastano przy próbie doręczenia, komornik ustala, czy adresat zamieszkuje pod wskazanym adresem i w tym celu komornik może żądać

niezbędnych informacji od podmiotów wymienionych w art. 761 § 1¹ pkt 13 k.p.c.; treść dokonanych ustaleń komornik wciąga do protokołu, do którego przepis art. 809 k.p.c. stosuje się odpowiednio. Oczywiście przedstawienie przez powoda - przed upływem trzech miesięcy od daty postanowienia o zawieszeniu postępowania - wskazanych w uzasadnieniu postanowienia Komornika Sądowego z 1 października 2020 r. informacji z US i ZUS, z których wynikałoby, że instytucje te kierują do pozwanej korespondencję na adres podany w pozwie, mogłoby zostać uznane za wystarczające dowód, że pozwana po wskazanym w pozwie adresie mieszka oraz że wybiórczo przyjmuje kierowaną do niej korespondencję, zależnie od tego kto jest nadawcą. Niemniej jednak powód nie dopełnił powyższych obowiązków i w dodatku pismo z postanowieniem Komornika Sądowego z 1 października 2020 r. i protokołem z 4 sierpnia 2020 r. złożył po upływie trzech miesięcy od dnia postanowienia o zawieszeniu postępowania. Tak samo wskazanie adresów pozwanego (pismo z 23 grudnia 2020 r., k.98/2) nastąpiło po terminie określonym w art. 182 § 1 pkt 1 k.p.c.

Powód jest profesjonalistą i może również we własnym zakresie gromadzić dowody zmierzające do ustalenia miejsca zamieszkania pozwanej (np. korzystając z usług detektywistycznych, które są uregulowane w ustawie z 6 lipca 2001 r., jedn. tekst: Dz. U. z 2020 r., poz. 129, czy też wykorzystując portale internetowe, na których dłużnicy są aktywni i wymieniają informacje) w terminie określonym w art. 139¹ § 2 k.p.c., jak również przed wniesieniem pozwu, gdy dłużnik nie odbiera kierowanych do niego pism przedsądowych.

Celem wprowadzenia unormowań zawartych art. 139¹ k.p.c. było dążenie ustawodawcy do rozwiania wszelkich wątpliwości odnośnie do skuteczności doręczenia w procesach sądowych pierwszych pism adresatowi, wywołujących potrzebę podjęcia obrony jego praw, gdy przesyłka sądowa skierowana na adres podany w tym piśmie nie została przez adresata odebrana pomimo podwójnego awizo, aby uniknąć możliwości powstania tytułów wykonawczych przeciwko osobom, które z uwagi na wadliwość w doręczeniach nie mogły podjąć obrony swoich praw. Potwierdzeniem tego celu jest też powołana wyżej nowelizacja tego przepisu ustawą z 9 marca 2023 r.

5. Zgodnie z art. 182 § 1 pkt 1 k.p.c. sąd umarza postępowanie zawieszone z przyczyn wskazanych w art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c., jeżeli wniosek o podjęcie postępowania nie został zgłoszony w ciągu trzech miesięcy od daty postanowienia o zawieszeniu postępowania. W judykaturze zostało już wyjaśnione, że początkiem biegu tego terminu, jest data postanowienia o zawieszeniu postępowania, a nie jego doręczenia stronie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 25 października 1974 r., III PRN 45/74 i 27 lutego 2014 r., V CSK 251/13). Wprawdzie mogłoby się tak zdarzyć, że na skutek opieszałości sądu doręczenie takiego postanowienia nastąpiłoby już po upływie tego terminu (wówczas nie można wykluczyć wniosku o przywrócenie terminu do dokonania stosowej czynności procesowej), ale w stanie faktycznym sprawy taka sytuacja nie występuje, gdyż pełnomocnik powoda odebrał przesyłkę zawierającą odpis tego postanowienia po drugim awizo, tj. 24 września 2020 r., a zatem do upływu terminu na złożenie wniosku o podjęcie zawieszonego postępowania pozostało jeszcze ponad 2 miesiące.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

(r.g.)

[ms]